

Newsletter

SUISSE. — Monument élevé à la Pologne sur les hauteurs de Rapperswil, près de Zurich.

Google
**CULTURAL
INSTITUTE**

*Aktualności, ogłoszenia i wydarzenia w Muzeum Polskim w Rapperswilu.
Zapraszamy do prenumeraty naszego Newslettera.*

Newsletter

Numer 17 - listopad 2018

Zapraszamy Państwa do obejrzenia wystawy [on-line](#) specjalnie przygotowanej z okazji 150 lecia postawienia Kolumny Barskiej na wzgórzu zamkowym w Rapperswilu.

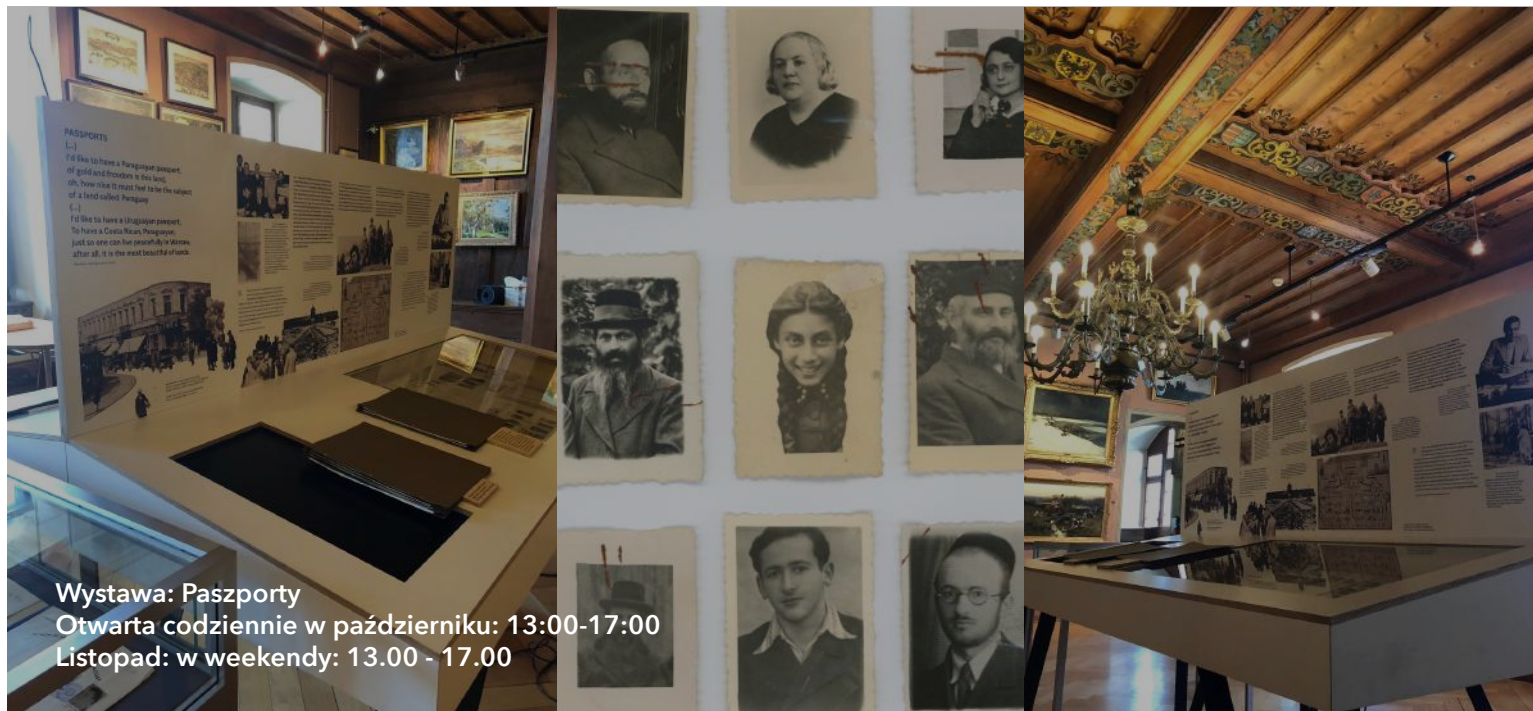
16 sierpnia 1868 roku w setną rocznicę zawiązania przez polską szlachtę konfederacji barskiej, odsłonięto w Rapperswilu nad Jeziorem Zuryskim, okazały pomnik w formie kolumny zwany Ko-

lumną Barską, Polską Kolumną Wolności lub w skrócie Polską Kolumną. Jej fundatorem był hrabia Władysław Plater, polski działacz emigracyjny, założyciel otwartego dwa lata później na rapperswilskim zamku Muzeum Narodowego Polskiego. Dzieje kolumny związane ściśle z historią Muzeum Polskiego znaczą 150-letnią historię koegzystencji dwóch kultur, a nazwa miasta Rapperswil stała się – i jest do dziś –

synonimem przyjaźni polsko-szwajcarskiej.

Świadczy również o tradycji tolerancji i humanitaryzmu Helwetów, którzy pod swoje skrzydła przyjmowali wypędzonych z rodzinnego gniazda tułaczy. Ten widoczny znak solidarności z uciskionym narodem przypomina o podstawowych wartościach każdego społeczeństwa – wolności i demokracji.

[Oglądnij wystawę >>>](#)

Wystawa: Paszporty

Otwarta codziennie w październiku: 13:00-17:00

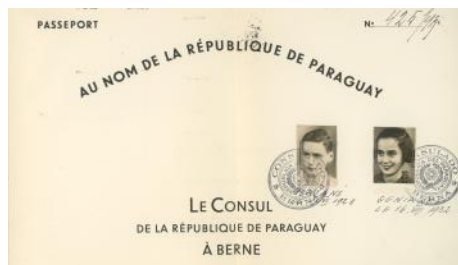
Listopad: w weekendy: 13.00 - 17.00

Wystawa "Paszporty" w Muzeum Polskim

Unikalne dokumenty nt. ratowania europejskich Żydów przez Ambasadę RP w Bernie

Warto zobaczyć

Numer 17 - listopad 2018

Po blisko 75 latach i po ponad rocznych negocjacjach, Polska odzyskała tzw. Archiwum Eissa, jeden z największych zbiorów dokumentujących działania ratunkowe polskiej dyplomacji na rzecz zagrożonych Zagładą Żydów, poinformowały wspólnie Ambasada RP w Bernie, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Muzeum Auschwitz-Birkenau.

Archiwum dokumentuje akcję ratunkową prowadzoną w okresie II wojny światowej z Berna przez ówczesnego polskiego ambasadora Aleksandra Ładosia i jego dyplomatów oraz współpracujące z nimi organizacje żydow-

skie. W czasie tej akcji wystawiono kilka tysięcy uzyskanych nielegalnie paszportów Ameryki Łacińskiej, ratując życie wielu setkom osób.

„Obowiązkiem ministra kultury i dziedzictwa narodowego jest dbanie o tę część polskiego dziedzictwa, która jest związana z wielowiekową obecnością społeczności żydowskiej w Polsce. Naszą powinnością było odzyskanie Archiwum Eissa - niepodważalnego dowodu na to, że Polacy, państwo polskie, jego przedstawiciele, systemowo i instytucjonalnie byli zaangażowani w ratowanie Żydów podczas II wojny światowej. Działalność ówczesnych polskich dyplomatów w Szwajcarii, na nowo odkryta i udokumentowana, może być inspiracją dla historyków, ale także dla pisarzy, dla filmowców, dla twórców kultury. Dzięki polskiemu ambasadorowi w Szwajcarii za determinację w dążeniu do odzyskania dokumentów oraz do poznania i opowiedzenia tej historii – jednej z dziesiątek, ale tej bodaj najmniej znanej i powszechnie zapomnianej. Dziś mamy szansę przypo-

mnąć ją światu – powiedział prof. Piotr Gliński, wicepremier, minister kultury i dziedzictwa narodowego.

„Zbiór obejmuje osiem paszportów Paragwaju sfabrykowanych przez polskich dyplomatów dla ratowania Żydów, a także unikalne i nigdy nie użyte zdjęcia osób ubiegających się o takie paszporty. W jego skład wchodzi także oryginalna lista z kilkoma tysiącami nazwisk Żydów z gett, którzy w ten sposób próbowali się ratować z Zagłady, oraz szereg dokumentów, w tym korespondencja między polskimi dyplomatami i organizacjami żydowskimi. W skład zbioru wchodzi również imienna lista dzieci z warszawskich sierocińców. Dokumenty te stanowią bardzo ważny zbiór, ukazujący z jednej strony ówczesny dramat polskich rodzin żydowskich, a z drugiej strony podejmowane próby wydostania jak największej liczby osób z zamykającego się nad nimi piekielnego kręgu Zagłady” – powiedział dr Piotr M. A. Cywiński, dyrektor Muzeum.

Wystawa malarstwa

Kossakowie

profesor Uniwersytetu w Lozannie, François Rosset
pra-prawnuk Juliusza Kossaka

Wystawy prac Juliusza i Wojciecha Kossaka zawsze wzbudzały spore emocje i napięcia. „Kossaki” wywołują często kontrowersje między oczekującymi treści w malarstwie, a zwolennikami sztuki jako zmagania z formami i pojęciami, między koncepcjami bezpośredniego i pośredniego odbioru, między tradycjonalistami i postępowcami. Pozycje wyraziście i zdałoby się bezapelacyjnie określone, choć podlegające wątpliwości każdorazowo, gdy człowiek staje sam na sam przed obrazem, a tym bardziej przed serią odpowiednio dobranych i zebranych dzieł. Ostatecznie racja w sztuce i tak zawsze stoi po stronie każdego indywidualnego odbiorcy.

Na takie doświadczenie zaprasza wystawa przedstawiona obecnie na pięciu kondygnacjach wieży basztowej zamku w Rapperswilu, a od końca września w Bibliotece Polskiej w Paryżu i kilku miastach w Polsce. Zbiór to niezwykle, nieoczekiwany, unikalny. Duża część wyeksponowanych dzieł pochodzi z kolekcji Państwa Małgorzaty i Jerzego Wiśniewskich (Fundacja PBG), a pozostałe zostały starannie do nich dobrane w różnych muzeach polskich i zbiorach prywatnych przez kuratora wystawy, Panią Elżbę Ptaszyńską, kustosa Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

Osobiście w Rapperswilu przeżyłem w szczególny sposób dwa pomieszczenia

przeznaczone akwarelom oraz kilku obrazom olejnym Juliusza, a także piętro zajęte przez portrety pędzla Wojciecha. Objawia się tam nie tylko pierwszorzędną techniką malarską, ale i dynamika zbiorowych scen, wysublimowanie konia jako najbardziej intymnego łącza między człowiekiem i żywiołem zwierzęcym, rzadka umiejętność uchwycenia tajemnicy każdej twarzy i postawy ludzkiej. Do licznych scen przedstawionych, czy to batalistycznych, społecznych czy rodzajowych można podchodzić dowolnie, albo z inspiracjami patriotycznymi przy nucie nostalgii za minionymi, upiękaszonymi łaską sztuki czasami lub z podziwem i dumą przed wyeksponowanymi bohaterскими wyczynami i scenami należącymi do złotej legendy narodowej – albo też interesując się bardziej mistrzostwem kompozycji tak zagmatwanych sytuacji, dramatycznym odtwarzaniem ludzkich energii, ruchu i ofiarności, inscenizacją napięcia między osobliwością jednostek i ich zaangażowaniem w zbiorowość. To samo napięcie, które nawiązuje się między osobistym doświadczeniem obrazu i utartymi ocenami, kategoriami i frazesami towarzyszącymi dorobkowi każdego znanego artysty w przestrzeni społecznej.

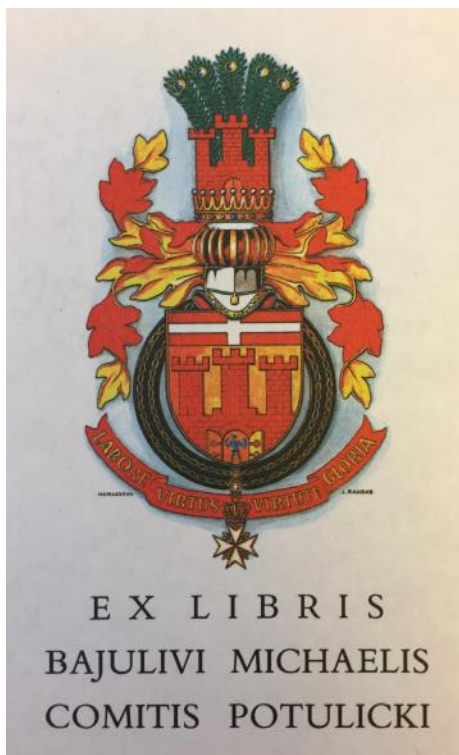
Także istotny jest fakt, że wystawa ta jest pokazana w tak ważnych ośrodkach polskich poza krajem, jakimi są

Muzeum Polskie w Rapperswilu i Biblioteka Polska w Paryżu. Nie mam tu specjalnie na myśli tradycyjnej misji tych ośrodków do podtrzymywania patriotycznego ducha u Polaków mieszkających w świecie – choć to oczywiście kluczowa i bardzo wartościowa misja. Bardziej chciałbym zwrócić uwagę na fakt, że te polskie instytucje poza Polską nadają samej świadomości narodowej i patriotyzmowi wymiar wzbogacony o spotkanie z innymi narodami, tradycjami, legendami, innymi kategoriami myślenia i wartościowania. Same są osobliwym owocem tego spotkania. Na tym właśnie polega specyficzny odbiór Kossaków w kraju Wilhelma Tella, czy w stolicy nowoczesnego myślenia republikańskiego. Zresztą o ile prawdą jest, że trudno znaleźć w sztuce polskiej artystów bardziej przywiązanych do polskich tradycji, historii, symboliki i tematyki, to nie należy zapominać, że Juliusz nauczył się rzemiosła u mistrzów paryskich, że Wojciech był malarzem dworskim cesarza Prus, że w rodzinie kultura narodowa nie była inaczej postrzegana i pielęgnowana niż w dialogu ze stolicami Europy. Również do takiego otwartego patriotyzmu nawiązuje ta wystawa.

François Rosset

*Profesor na Uniwersytecie w Lozannie,
pra-prawnuk Juliusza Kossaka*

Dofinansowanie prac w Muzeum ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W bieżącym roku Muzeum Polskie w Rapperswilu otrzymało dofinansowanie ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dotyczyło ono prac przy uporządkowaniu i digitalizacji spuścizny rodziny Potulickich, modernizacji strony internetowej oraz konserwacji obrazów Kossaków z naszej kolekcji. Zespół archiwalny tworzą: dokumentacja aktowa, korespondencja, materiały ulotne, archiwa rodowe oraz fotografie. Akta sporządzone są w językach: francuskim, angielskim, polskim i niemieckim. Materiały zgromadzone w spuściźnie są nie tylko źródłem biograficznym dyplomaty, prawnika i działacza polskiego na emigracji Michała hr. Potulickiego, ale również dokumentacja życia polskiej rodziny arystokratycznej. Inwentarz spuścizny w formie elektro-

nicznej zostanie umieszczony na naszej stronie internetowej. Dla badaczy i naukowców dostęp do dokumentów będzie możliwy od przyszłego roku.

Za modernizację strony internetowej odpowiedzialni są: Rafał Solis i Monika Czepielewska. Digitalizację spuścizny rodziny Potulickich prowadzi Radosław Pawłowski.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Modernizacja

Nowe prezentacje multimedialne w Muzeum

W roku 2018 zostały wykonane trzy prezentacje multimedialne: Polacy w Szwajcarii, Polscy żołnierze internowani w Szwajcarii, a także prezentacja z informacjami o Muzeum Polskim przed wejściem do muzeum. Do wyświetlania prezentacji wykorzystane zostały monitory, które Muzeum Polskie dostało w ramach prac nad modernizacją ekspozycji. W planach na przyszły rok jest również stworzenie prezentacji o znanych Polakach w Szwajcarii. Prezentacje przygotowali: Maciej Wierbol i Anna Urbańska

Zakup nowych kamer monitoringu muzeum

W ramach funduszy na rok 2018 Senat Rzeczypospolitej Polskiej przeznaczył środki na pokrycie kosztów utrzymania Muzeum Polskiego.

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Konserwacja obrazów Kossaków z kolekcji Muzeum Polskiego w Rapperswilu

Newsletter

Numer 17 - listopad 2018

W okresie od lipca do września br. na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu realizowano projekt konserwatorski zlecony przez Muzeum Okręgowe w Suwałkach. Projekt finansowany był przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą, Nr-05415/18, projekt pt.: Wystawa malarstwa Juliusza i Wojciecha Kossaków wraz z katalogiem w Muzeum Polskim w Rapperswilu i innym miejscu. W ramach projektu przewidziano wykonanie prac konserwatorsko-restauratorskich przy 9 obrazach autorstwa Juliusza, Wojciecha i Jerzego Kossaków.

W pierwszej kolejności wykonano badania fizyko-chemiczne wszystkich dzieł malarskich. Badania miały na celu określenie technologii i techniki wykonania obrazów oraz zdiagnozowanie stanu ich zachowania. Udokumentowane rezultaty badań uwzględniono w programach prac konserwatorskich oraz praktycznej konserwacji i restauracji. Podjęte działania konserwatorsko-restauratorskie były zróżnicowane w poszczególnych przypadkach ze względu na odmienną specyfikę podłoża malarskich oraz ilość wcześniejszych ingerencji w materię obrazów.

Część badawcza projektu została wykonana przez zespół:
prof. dr hab. Elżbieta Basiul,
dr hab. Jarosław Rogóż, prof. UMK,
mg Adam Cupa oraz studentka Solongo Gansukh.

Prace konserwatorskie wykonali:
prof. dr hab. Elżbieta Basiul
dr Jolanta Czuczko

Tekst: prof. dr hab. Elżbieta Basiul

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Archiwum

Fot. Wojciech Walkiewicz; zrealizowano w ramach stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz dzięki pomocy Olympus Polska

Newsletter

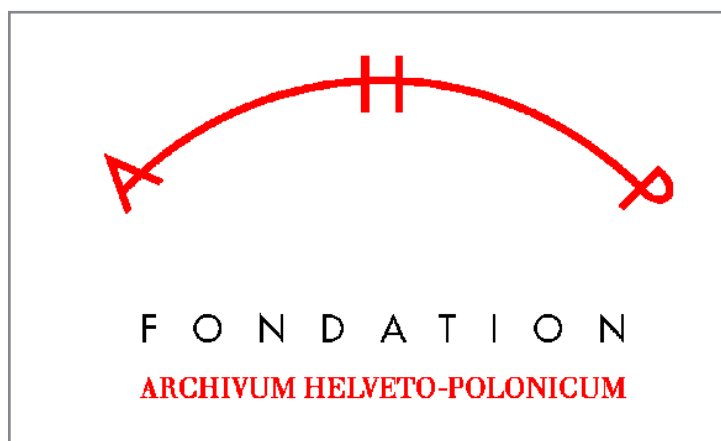
Numer 17 - listopad 2018

Wizyta Jacka Strzałkowskiego w Muzeum Polskim w Rapperswilu

W czerwcu do Muzeum przyjechał pan Jacek Strzałkowski, członek Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, autor wielu książek i artykułów. Jest to jego trzeci pobyt u nas. Poprzednio Jacek Strzałkowski opracował katalog numizmatyczny naszej kolekcji. Obecnie została wykonana ocena stanu zachowania monet i opracowany zarys projektu przyszłego, nowego katalogu.

Wizyta Jacka Sygnarskiego Prezesa Fundacji Archiwum Helveto-Polonicum

Po raz kolejny odwiedził nas prezes Fundacji Archiwum Helveto-Polonicum wraz z pracownikami Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych z Warszawy. Goście zwiedzili Muzeum Polskie i mieli okazję zapoznać się ze zbiorami archiwum. Była to druga wizyta Jacka Sygnarskiego i jego gości w tym roku.

Warsztaty w Muzeum

Newsletter

Numer 17 - listopad 2018

W dniach 28 - 29 maja 2018 roku w Muzeum odbyły się w ramach projektu pt. "POLSKA" warsztaty dla uczniów ze szkoły w Kriens. Z wykonanych prac zorganizowano wystawę, pod kierunkiem malarki Moniki Jurkiewicz.

Od września, z okazji 100 lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, prowadzone są w Muzeum warsztaty dla szkół polskich z Genewy i z Zurychu. Tematem zajęć są symbole narodowe Polski, a także historia polskiej szabli.

Wydarzenia

Noc muzeów

15 września od 17:00 do 22:00, przy świetle zachodzącego słońca witaliśmy gości przybyłych na Noc Muzeów. Program tegorocznego spotkania obejmował prezentację XVII-wiecznego starodruku, czytanie „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego oraz prezentacje białej broni ze zbiorów muzealnych.

Biblioteka

Warto przeczytać

Numer 17 - listopad 2018

Dziewczyny z Powstania

Anna Herbich-Zychowicz

1 sierpnia 1944 roku w Warszawie było pół miliona kobiet. Wiele z nich poszło do Powstania jako sanitariuszki, łączniczki, część chwyciła za broń. Wszystkie walczyły o przetrwanie. Panią z dobrego domu w myślach powtarzała: „Boże, spraw, abym wytrzymała tortury”. Matka, która urodziła tuż przed godziną „W”, kołysała dziecko w rytm wybuchających bomb. I ośmioletnia Helenka, prowadzona na pewną śmierć. „Mamo, ja nie chcę umierać” – szeptała.

Przez 63 dni heroicznej bitwy walczyły, bały się, śmiały, kochały, opłakiwały blis-

kich. Mężczyźni stwierdzili: „Ojczyzna jest pierwsza. Musicie sobie jakoś radzić”. Kobiety zostały same, w obliczu dramatycznych dylematów. Włożyć coś do garnka czy kupić bandaż dla rannych? Jak zginąć: z głodu czy z rąk Niemców? Ale pytanie, czy warto walczyć, w ogóle nie przychodziło im do głowy. Bo odpowiedź była tylko jedna.

Usłyszymy głos dziewczyn z Powstania.

źródło opisu: Wydawnictwo Znak, 2014
źródło okładki: www.znak.com.pl

Z nowości na rynku książki...

Szwajcarska demokracja szansą dla Polski?

Mirosław Matyja

„Głównym założeniem demokracji jest udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym państwa. Im udział ten jest większy, tym bardziej ustrój spełnia założenia idei demokracji. Sztandarym przykładem wysoko rozwiniętej demokracji bezpośredniej jest model szwajcarski określany przez wielu badaczy demokratycznym fenomenem”.

Tak rozpoczyna się kolejna książka prof. Mirosława Matyji – „Szwajcarska demokracja szansą dla Polski?”, która ukazała się w kwietniu 2018 r. w wyd. Polsko-Amerykańskiej Fundacji Edukacji i Rozwoju Ekonomicznego PAFERE, Warszawa.

W książce przedstawiony został system polityczny Szwajcarii oparty na demokracji bezpośredniej czyli woli ludu. Autor pisze o „demokratycznym fenomenie” szwajcarskiego ustroju politycznego, który jest unikatowy w skali światowej i podejmuje interesujący temat wprowadzenia instru-

mentów demokracji bezpośredniej w Polsce.

Demokracja bezpośrednia jest ustrojem politycznym, w którym decyzje podejmuje się przez głosowanie ludowe w ramach referendum, a mogą wziąć w nim udział wszyscy posiadający czynne prawo wyborcze. Obywatele mają więc większy i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje niż w większości państw z demokracją pośrednią.

Jak zmodernizować system polityczny w Polsce?

Bardzo ciekawy dla polskiego Czytelnika jest fragment książki, w którym podjęta została próba analizy zastosowania szwajcarskich rozwiązań systemowo-ustrojowych na polskim gruncie politycznym. Autor próbuje odpowiedzieć na trudne pytanie: czy demokracja w wydaniu szwajcarskim ma szansę powodzenia w Polsce?

Wizyta Ambasador Republiki Litewskiej w 100 rocznicę odzyskania niepodległości przez Litwę

24 lutego 2018 Pani Ambasador Republiki Litewskiej w Szwajcarii - Valentina Zeitler w raz ze wspólnota litewska odwiedziła Muzeum Polskie w Rapperswilu z racji 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Litwę. Szwajcarska wspólnota litewska organizowała obchody niepodległości Litwy w Sali Rycerskiej na Zamku w Rapperswilu.

Dotacje na rzecz Muzeum Polskiego w Rapperswilu

Szanowni Państwo, z całego serca dziękujemy za finansowe wsparcie działalności naszej instytucji. Jesteśmy wdzięczni za każdą wpłaconą kwotę na nasze konto.

Kontoinhaber: Freunde des Polenmuseums
Bank: Bank Linth LLB AG, 8640 Rapperswil
Konto: 125672.2018
IBAN: CH92 0873 1001 2567 2201 8
Swift: LINSCH23

[Paypal>>>](#)

Muzeum otrzymało w Szwajcarii status organizacji pożytku publicznego (Organizacja Non-Profit) i przekazywane na rzecz naszej instytucji dotacje finansowe można odpisać od podatków.

REDAKCJA

Monika Czepielewska

Opracowanie merytoryczne:
Anna Buchmann

Tłumaczenie: Jan Eberle

Projekt graficzny: Monika Czepielewska

ADRES

MUZEUM POLSKIE
Zamek Rapperswil
Postfach 1251

CH-8640 Rapperswil
Szwajcaria

muzeum.polskie@muzeum-polskie.org

Tel: 0041 (0)55 210 1862
Fax: 0041 (0)55 210 0662

www.muzeum-polskie.org

DOTACJE NA MUZEUM

Muzeum otrzymało status organizacji pożytku publicznego (Organizacja Non-Profit) i przekazywane na rzecz muzeum dary można [odpisać od podatków](#).

Kontoinhaber: Freunde des Polenmuseums

Bank: Bank Linth LLB AG, 8640 Rapperswil

IBAN: CH92 0873 1001 2567 2201 8

Swift: LINSCH23

PayPal

Polenmuseum
Muzeum Polskie
SCHLOSS RAPPERSWIL